

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань *07 «Управління та адміністрування»*

Код та найменування спеціальності *075 «Маркетинг»*

Освітньо-професійні програми *Маркетинг*

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності *075 Маркетинг*
«22 » серпня 2023 р. протокол №5.

Реєстраційний номер в навчальному відділі НЦООП

К 23 - 03

1. Загальна інформація

Кафедра: [Маркетингу, підприємництва і торгівлі](#)
Викладач: Савченко Тетяна Вікторівна, професор кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, доктор економічних наук, професор

Контакти:
Savchenko1802@ukr.net,
0660153141

[Профайл](#)

Освітній компонент викладається на 4 курсі у 7 семестрі

Кількість: кредитів - 4, годин – 120

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	40	20	20
заочна	16	8	8
Самостійна робота, годин	Денна – 80		Заочна – 104

[Розклад занять](#)

2. Анотація освітнього компоненту

Освітній компонент (ОК) «Управління конкурентоспроможністю» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, умінь, навичок та інструментів, що дозволяють приймати виважені і ефективні управління конкурентоспроможності суб'єктів ринкової економіки, продукції та послуг, планувати заходи щодо підвищення рівня конкурентоспроможності зважаючи на результати оцінювання конкурентної ситуації.

Освітній компонент «Управління конкурентоспроможністю» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонент «Маркетинг», «Маркетингові дослідження», «Маркетингова товарна політика».

3. Мета освітнього компоненту

Метою освітнього компоненту «Управління конкурентоспроможністю» є поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з ефективного управління конкурентоспроможністю у сучасних умовах господарювання.

Основні завдання вивчення освітнього компоненту «Управління конкурентоспроможністю» зводяться до вивчення: конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей і національної економіки, стратегій конкурентної поведінки; набуття вмінь визначати й оцінювати показники і фактори конкурентоспроможності, розробляти програми її підвищення, аналізувати форми і методи конкуренції в ринковій економіці; вибрати оптимальні вітчизняні стратегії на ринках.

В результаті вивчення курсу «Управління конкурентоспроможністю» студенти повинні

знати:

- основні конкурентні переваги та способи їхнього досягнення конкретним підприємством в залежності від ситуації, що складається;
- базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків та відповідні їм ефективні стратегії конкуренції;
- загальні та специфічні чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства;
- зміст основних положень сучасної концепції менеджменту якості;
- послідовність етапів створення на підприємстві системи менеджменту якості і забезпечення її ефективного функціонування;

- сутність загальної концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та специфічні особливості управління конкурентоспроможністю організацій різних типів;

вміти:

- здійснювати аналіз положення підприємства у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;

- здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє підприємство, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;

- виконувати розрахунки, що пов'язані з оцінкою ступеню інтенсивності конкуренції; здійснювати розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, що спрямовані на підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;

- виконувати розрахунки та здійснювати аналіз одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності продукції та конкурентоспроможності підприємства;

- визначати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Управління конкурентоспроможністю» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 075 Маркетинг та освітньо-професійної програми «Маркетинг» підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК9 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК5 Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу

СК6 Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності

СК7 Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН 6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Теоретичний базис управління конкурентоспроможністю			
1	Сутність та види економічної конкуренції. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки.	2	1
2	Основні складові конкурентного середовища. Державна політика в сфері регулювання конкуренції	2	1
3	Сутність та співвідношення понять “ринкові чинники успіху”, “ключові компетенції”, “конкурентні переваги”. Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг	2	1
4	Місце конкурентних стратегій у системі стратегічного планування Стратегії підприємства Роль систем стратегічного вимірювання в управлінні бізнесом Збалансована система показників (Balanced Scorecard- BSC)	2	0,5
4	Система конкурентних стратегій. Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія	2	0,5
Змістовний модуль 2. Методичне забезпечення процесу управління конкурентоспроможністю			
5	Фактори та чинники конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції	4	2
6	Структура системи забезпечення конкурентоспроможності. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	4	1
7	Фактори забезпечення конкурентоспроможності різних об'єктів. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Зміст програм підвищення конкурентоспроможності.	2	1
Разом за ОК:		20	8

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної/лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Конкурентоспроможність як категорія і як властивість фірми, що функціонує в умовах ринку	2	1
2	Конкурентне середовище фірми	2	1
3	Конкурентні переваги і конкурентні ходи	2	0,5
4	Конкурентні стратегії	2	0,5
5	Виконання МКР 1	2	1
6	Конкурентоспроможність продукції	2	1
7	Методичні підходи до управління конкурентоспроможністю підприємства	2	0,5
8	Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	2	0,5
9	Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності	2	1
10	Виконання МКР 2	2	1
Всього за ОК:		20	8

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<i>Тема:</i> Конкурентоспроможність як категорія і як властивість фірми, що функціонує в умовах ринку Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Види конкуренції. 2. Класифікація ринків. Розв'яжіть тести.	8	10
2	<i>Тема:</i> Конкурентне середовище фірми Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Методологічні основи оцінки конкурентів 2. Аналіз конкурентів за допомогою карти стратегічних груп Розв'яжіть тести.	8	10
3	<i>Тема:</i> Конкурентні переваги і конкурентні ходи Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Концепція ланцюгу цінностей. 2. Класифікація конкурентних переваг. Розв'яжіть тести	8	10
4	<i>Тема:</i> Конкурентні стратегії системі стратегічного планування Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Система показників відповідальності (Accountability Scorecard - ASC) 2. Визначення вектора рекомендованої стратегії в системі і координат SPACE Розв'яжіть тести	8	10
5	<i>Тема:</i> Види конкурентних стратегій Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії. 2. Етапи розробки та реалізації конкурентної стратегії Розв'яжіть тести.	8	12
6	<i>Тема:</i> Конкурентоспроможність продукції Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. 2. Кількісна оцінка рівня якості продукції. Розв'яжіть тести.	8	10
7	<i>Тема:</i> Методичні підходи до управління конкурентоспроможністю підприємства Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. 2. Наукові підходи до управління конкурентоспроможністю. Розв'яжіть тести	8	10
8	<i>Тема:</i> Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Специфічні методи оцінки конкурентоспроможності 2. Комплексні методи оцінки конкурентоспроможності Розв'яжіть тести	8	10
9	<i>Тема:</i> Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Управління програмою підвищення конкурентоспроможності. 2. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності Розв'яжіть тести.	8	10

10	Тема: Підвищення конкурентоспроможності персоналу Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Система управління персоналом організації . 2. Принципи управління персоналом Розв'яжіть тести	8	12
Всього за ОК:		80	104

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- модульні контрольні роботи;
- тестування знань здобувачів за темами;
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування.
- підготовка доповідей,повідомлень.

Підсумковий контроль – *диференційований залік*.

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. Теоретичний базис управління конкурентоспроможністю		
Лекційний курс *	-	-
Практичні роботи*	20	20
Самостійна робота*	10	10
МКР 1	10	10
Доповіді	10	10
Всього за змістовний модуль 1	50	50
Змістовний модуль 2. Методичне забезпечення процесу управління		
Лекційний курс *	-	-
Практичні роботи*	20	20
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	10	10
МКР 2	10	10
Всього за змістовний модуль 2	50	50
Всього	100,0	100,0

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті](#).

**Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів
Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)**

4,5 - 5 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Практична не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (за один модуль згідно відсотку виконання)

9,0-10,0	90 - 100 %	відмінно
8,0 -8,9	74 – 89%	дуже добре
7,0 – 7,9	60 – 73%	добре
5,0 – 6,9	35 – 59 %	достатньо
0 – 4,9	0-35 %	незадовільно

Критерії оцінювання до модульних контрольних робіт

Модульні контрольні роботи складаються з відповідей на 2 теоретичні питання та розв'язання задачі.

Загальні критерії оцінювання

№ з\п	Вид роботи	Максимальний бал	Пояснення до нарахування балів
1	2	3	4
1	Відповіді на теоретичні питання (2 питання)	6	За надану повну обґрунтовану відповідь на два питання (максимальний бал – 3 бали за кожну відповідь)
2	Розв'язання задачі	4	Максимальний бал нараховується за умов, що завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином
	Разом	10	

Таблиця 4

Критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання

Розподіл балів за відповіді на одне теоретичне питання	Критерії оцінювання відповідей
3,0-2,0	за умови, якщо студент показав глибокі знання, чітко, грамотно, логічно і послідовно його викладає; вільно оперує термінологією, знайомий із законодавчими та нормативними документами, вміє аналізувати ситуацію та має альтернативні погляди на викладений матеріал
1,9-1,0	за умови, якщо студент має тверді знання, грамотно і по суті викладає відповіді на поставленні питання, не допускає грубих помилок при відповіді на них, але не повністю розкриває зміст
0,9-0,5	за умови, якщо студент знає теоретичний матеріал на рівні

	репродуктивного відтворення, але не надає належної оцінки процесів та явищ, не чітко формулює категорії та допускає незначні помилки при відповідях
0,4-0	за умови, якщо студент при відповіді допускає суттєві помилки, матеріал викладає не послідовно, з припущенням неточностей у формулюваннях та відсутності термінології

Критерії оцінювання результатів виконання розрахунково-аналітичної задачі

Розподіл балів за розв'язання розрахунково-аналітичної задачі	Результати розв'язання розрахунково-аналітичної задачі
4	Студент самостійно розв'язує стандартні, комбіновані й нестандартні проблеми задачі, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати. Відповідь базується на рівні творчого мислення. Визначає суттєві елементи, які повинні враховуватися при аналізі завдання. Студент виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу, демонструє вміння логічно мислити, робити логічні висновки. Завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, аргументовано і оформлено належним чином.
3	Студент самостійно розв'язує типові елементи задачі (або за визначеним алгоритмом), може самостійно скласти розрахункову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. Студент виявив знання навчально-програмного матеріалу вище середнього рівня з декількома незначними помилками, які істотно не впливають на кінцевий результат. Відповідь базується на рівні самостійного мислення.
2	Студент при виконанні завдання виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи. Обрав правильний напрямок дій для розв'язку, але з наявністю несуттєвих помилок в розкритті окремих питань та поверховому обґрунтуванні висновків. Завдання виконано не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки у розрахунках або оформленні
1	Студент розв'язав найпростіші типові елементи задачі, виявив здатність виконувати основні елементарні операції, але не спроможний самостійно сформулювати проблему і визначити метод її розв'язання, та прийняти управлінське рішення. Завдання виконано не менше ніж на 60% за умови належного оформлення; Відповідь студента та виконання завдань відповідають мінімальним вимогам. Студент демонструє здатність впоратися з завданнями, передбаченими програмою, на рівні репродуктивного відтворення
0	Студент відмовився від розв'язання розрахунково-аналітичної задачі

Підготовка доповідей з презентаціями

9,0-10,0	Доповідь підготовлена на актуальну тематику, має якісну презентацію та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді на поставлені запитання	відмінно
8,0 -8,9	Доповідь підготовлена, має презентацію, при відповіді на питання допущені неточності	дуже добре
7,0 – 7,9	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання неповні, допущені помилки	добре
5,0 – 6,9	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач	достатньо

	доповідає невпевнено, відповіді на питання незадовільні, допущені грубі помилки	
0 – 4,9	Доповідь підготовлена на низькому рівні або відсутня	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально- демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, , тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, реферування, конспектування, підготовка доповідей, розв'язання тестів.

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Логістична система управління конкурентоспроможністю хлібопекарських підприємств [Текст] : монографія / Т. В. Савченко, О. В. Ніколюк, М. Р. Мардар ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса : ОНАХТ, 2021. — 136 с. : табл., рис. — Присвячується 120-річчю ОНАХТ. — Бібліогр.: с. 109-124.

2. Логістика, управління й конкурентоспроможність в агробізнесі [Текст] : навч. посіб. / О. А. Жигулін, І. І. Махмудов, Н. О. Жигуліна ; Відокремл. підрозділ Нац. Ун-ту Біоресурсів і Природокористування України "Ніжин. агротехн. ін-т", Нац. НДУ ім. М. Гоголя. — Ніжин, 2020. — 519 с.

3. Конспект лекцій з дисципліни "Управління конкурентоспроможністю" [Електронний ресурс] : галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спец. 075 "Маркетинг" ступінь бакалавр / Т. В. Савченко, О. В. Ніколюк ; відп. за вип. В. В. Лагодієнко ; Каф. маркетингу підприємництва і торгівлі. — Одеса : ОНТУ, 2023. — 95 с.

4. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Управління конкурентоспроможністю" [Електронний ресурс] : галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спец. 075 "Маркетинг" ступінь бакалавр / Т. В. Савченко ; відп. за вип. В. В. Лагодієнко ; Каф. маркетингу підприємництва і торгівлі. — Одеса : ОНТУ, 2023. — 33 с.

5. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Управління конкурентоспроможністю" [Електронний ресурс] : галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спец. 075 "Маркетинг" ступінь бакалавр / Т. В. Савченко ; відп. за вип. В. В. Лагодієнко ; Каф. маркетингу підприємництва і торгівлі. — Одеса : ОНТУ, 2023. — 27 с.

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України <https://minjust.gov.ua/>
4. Савченко Т.В. Удосконалення методики оцінювання конкурентоспроможності зернопереробних підприємств. Приазовський економічний вісник. 2020. Вип. 1 (18). С. 139 – 143. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/1_18_ukr/27.pdf
5. Savchenko T., Nikoliuk O., Bakay R Marketing support of the enterprise competitiveness management system. Baltic Journal of Economic Studies. Vol. 10 No. 2 (2024) (**Web of Science**) <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-2-232-237>

9.Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#), [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок](#)

перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців

Викладач /ПІДПИСАНО/ Тетяна САВЧЕНКО

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі

Протокол від «28» червня 2023 р. № 13

Завідувач кафедри /ПІДПИСАНО/ Володимир ЛАГОДІЄНКО

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП Маркетинг /ПІДПИСАНО/ Людмила БАХЧИВАНЖИ
доцент кафедри МППТ